

Bartłomiej Siek
Biblioteka Główna
Gdański Uniwersytet Medyczny
blfsiek@gumed.edu.pl

Polska Bibliografia Naukowa a modyfikacje indeksu autorskiego bazy Bibliografia GUMed

Streszczenie: Artykuł prezentuje zmiany w indeksie autorskim bazy Bibliografia GUMed wprowadzone wskutek obowiązku sprawozdawczego do Modułu Sprawozdawczego Polskiej Bibliografii Naukowej (PBN-S). Omówiono także problemy związane z nadaniem afiliowaniu rangi różnorodnej z zatrudnieniem autora oraz scharakteryzowano dalsze zadania stojące przed bibliotekarzami opracowującymi własną bazę bibliograficzną.

Słowa kluczowe: PBN; Bibliografia GUMed; indeks autorski

Wprowadzenie

Niniejszy tekst¹ prezentuje rozwiązania przyjęte w bazie Bibliografia GUMed (<http://bibliografia.gumed.edu.pl/expertus>), a wynikające z potrzeby dostosowania indeksów autorskich do typów grup autorów określonych w rozporządzeniach ministerialnych dotyczących kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym (Dz.U. 2012, poz. 877) oraz dotyczących Systemu Informacji o Nauce (Dz.U. 2015, poz. 944). Opracowanie bibliograficzne publikacji z zakresu medycyny ze względu na zdecydowanie przeważające w tej dziedzinie wiedzy publikacje wieloautorskie wiąże się z wyjątkowo dużą liczbą komplikacji związanych z uporządkowaniem indeksu autorskiego. Dopuszczenie jako podstawowego sposobu przekazywania danych do modułu sprawozdawczego masowego importu danych sprawiło, że konieczne stało się wprowadzenie zmian w sposobie opracowywania danych w bazach własnych jednostki² składającej sprawozdanie³.

Stan przed PBN-owy

Baza własna (Bibliografia GUMed), tworzona w programie Expertus firmy Splendor z Poznania, wykorzystywana jest jako podstawa sprawozdań o dorobku publikacyjnym przygotowywanych na różne potrzeby uczelni. Biblioteka Główna GUMed, która tworzy tę bazę, przygotowuje sprawozdania pod kątem Modułu Sprawozdawczego Polskiej Bibliografii Na-

-
- 1 Za cenne uwagi dotyczące omawianego problemu i niniejszego tekstu serdecznie dziękuję Elżbiecie Tymińskiej i Paulinie Biczkowskiej z Pracowni Bibliograficznej Biblioteki Głównej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.
 - 2 W niniejszym tekście słowem jednostka będą określone elementy struktury uczelni (pracownia, zakład, klinika, katedra); kiedy w grę wchodzić będzie jednostka w znaczeniu ministerialnym (podmiot sprawozdający), użyte będzie pojęcie: wydział lub instytucja.
 - 3 Poniższy tekst dotyczy sytuacji wykorzystywania bazy własnej jako źródła danych przekazywanych do Modułu Sprawozdawczego PBN-u. Istnieje możliwość pobierania danych z PBN Repozytorium, do którego informacje mogą wprowadzać autorzy publikacji.

ukowej (PBN-S) dla trzech jednostek naukowych – wydziałów Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Wypracowanie optymalnej formy zapisu imion i nazwisk autorów oraz zasad organizacji indeksu autorskiego bywało problematyczne także przed wprowadzeniem obowiązku przekazywania danych do. Przyjęto zasadę możliwie najprostszą: autorów dzielono na dwie grupy – pracownicy (tzw. „nasi”) i pozostali (tzw. „obcy”). Warunkiem rejestracji publikacji w bazie była obecność przynajmniej jednego „naszego” pośród autorów.

Do nazwiska każdego „naszego” (Gdański Uniwersytet Medyczny) autora przypisywana jest zatrudniająca go jednostka. Imiona i nazwiska pracowników zapisywane są wersalikami w pełnym brzmieniu, z zachowaniem zasady rozwiązywania inicjałów imienia do pełnego brzmienia przy użyciu nawiasów kwadratowych; w indeksie autorskim ustala się powiązanie między wszystkimi formami zapisu imienia i nazwiska danego „naszego” autora. W przypadku „obcych” autorów zapisywane są tylko inicjał imienia i nazwisko czcionką zwykłą; w indeksie autorskim nie ustala się powiązań między różnymi wersjami nazwisk „obcych” ani między „obcymi” a pracownikami. Do kategorii „obcych” zaliczani byli wszyscy niepracownicy (z osób związanych z uczelnią w grę wchodzi studenci, pracownicy szpitali, stażyści, rezydenci), a zatem publikacje jednej i tej samej osoby mogły być zarejestrowane – oczywiście, z zachowaniem warunku obecności choć jednego pracownika pośród autorów – i jako prace „naszego”, i jako prace „obcego”, np. publikacje z okresu studenckiego, pracy na etacie szpitalnym, pracy w innej jednostce. Zgodnie z regulacjami wewnętrznymi uczelni wszyscy doktoranci traktowani byli jak pracownicy.

W bazie Bibliografia GUMed afiliacje wiązane są z publikacją⁴, a nie z autorami, co oznacza, że jeśli choć jeden z autorów afiliował publikację do jednostki, to publikacja jest wykazywana jako afiliowana. Prace przypisywane są tej jednostce, w której autor jest zatrudniony, nawet jeśli w afiliacji podano inną jednostkę. W indeksie jednostek ujęte są wszystkie jednostki istniejące w strukturze uczelni oraz utworzona została osobna jednostka dla byłych pracowników, do której przypisywano wszystkie publikacje emerytowanych samodzielnych pracowników nauki, niezależnie od tego, w jakiej jednostce byli zatrudnieni przed emeryturą. Każda jednostka ujęta w indeksie (pracownia, zakład, klinika, katedra) jest przyporządkowana wydziałowi, w którego strukturze się znajduje.

Wprowadzone zmiany

Nadanie zatrudnieniu i afiliowaniu równorzędnej rangi przy notowaniu prac w PBN-S (nie jest to oczywiście tożsame z ujmowaniem w sprawozdaniu wszystkich prac tylko afiliowanych w ocenie jednostki) wymusiło znaczne zmiany w strukturze indeksu autorskiego bazy Bibliografia GUMed. Celem wprowadzania zmian było zmniejszenie liczby poprawek niezbędnych do wprowadzenia w PBN-S po zaimportowaniu do niego danych wcześniej wyeksportowanych z bazy własnej uczelni. Przede wszystkim trzeba było odejść od prostej dwudzielności autorów na „naszych” i „obcych” oraz uczynić z afiliowania czynnik różnicujący. Tak prosto zdefiniowane zmiany spowodowały podwojenie liczby jednostek indeksu. Przede wszystkim stworzono jednostki doktoranckie, tzn. dla wszystkich jednostek funkcjonujących w latach 2013–2016 utworzono w indeksie jednostkę, której przypisane są pu-

⁴ Tekst prezentuje rozwiązania przyjęte przy opracowywaniu bazy Bibliografia GUMed, które nie zawsze wykorzystują wszystkie możliwości techniczne programu Expertus, jak np. określanie afiliacji na poziomie nazwiska poszczególnego autora.

blikacje doktorantów (o ile nie są oni zatrudnieni). Istniejącą jednostkę, do której przypisywano prace byłych pracowników, pozostawiono dla publikacji nieafiliowanych, natomiast dla prac, w których byli pracownicy wciąż afiliują do jednostki GUMed, utworzono trzy nowe jednostki w zależności od wydziału, do którego publikacja jest afiliowana: byli pracownicy afiliujący do Wydziału Lekarskiego, byli pracownicy afiliujący do Wydziału Farmaceutycznego, byli pracownicy afiliujący do Wydziału Nauk o Zdrowiu. Bliźniacze rozwiązanie przyjęto w przypadku publikacji „obcych afiliujących”. Umożliwiło to uwzględnienie w masowym eksporcie publikacji zarejestrowanych ze względu na współautorów pracowników jednego wydziału i współautorów niepracowników afiliujących do drugiego wydziału.

Wprowadzone zmiany dotyczą także form zapisu imienia i nazwiska „obcych”. Ze względu na ministerialny wymóg podawania pełnego brzmienia imienia i nazwiska wszystkich autorów prac sprawozdawanych do PBN-u jest ono przejmowane w brzmieniu przyjętym w publikacji z zachowaniem zasady, że po nazwisku autora niebędącego pracownikiem GUMed wpisywane jest na etapie rejestracji sformułowanie: [(obcy)]. Ujęcie tego słowa w nawiasy sprawia, że jest ono niewidoczne w opisie publikacji, ale widoczne w indeksie autorskim dostępnym przy przeszukiwaniu bazy ze strony www. Takie rozwiązanie pozwala odróżnić naukowców o takim samym imieniu i nazwisku będących pracownikami GUMed oraz niepracowników, czyli pracujących w innych ośrodkach lub publikujących z afiliacją GUMed także w okresie niezatrudnienia w uczelni.

Bardzo czasochłonnym zadaniem okazało się rozwijanie imion autorów prac już zarejestrowanych (w grę wchodzi rekordy publikacji od roku 2013). Chociaż w rozporządzeniu jest mowa o konieczności podania pełnego brzmienia imion i nazwisk autorów z dwóch grup (afiliujących pracowników i afiliujących niepracowników) oraz liczby pozostałych autorów, czyli tych nieafiliujących, to w praktyce bibliograficznej i tak konieczne jest gromadzenie pełnej informacji o wszystkich trzech grupach autorskich.

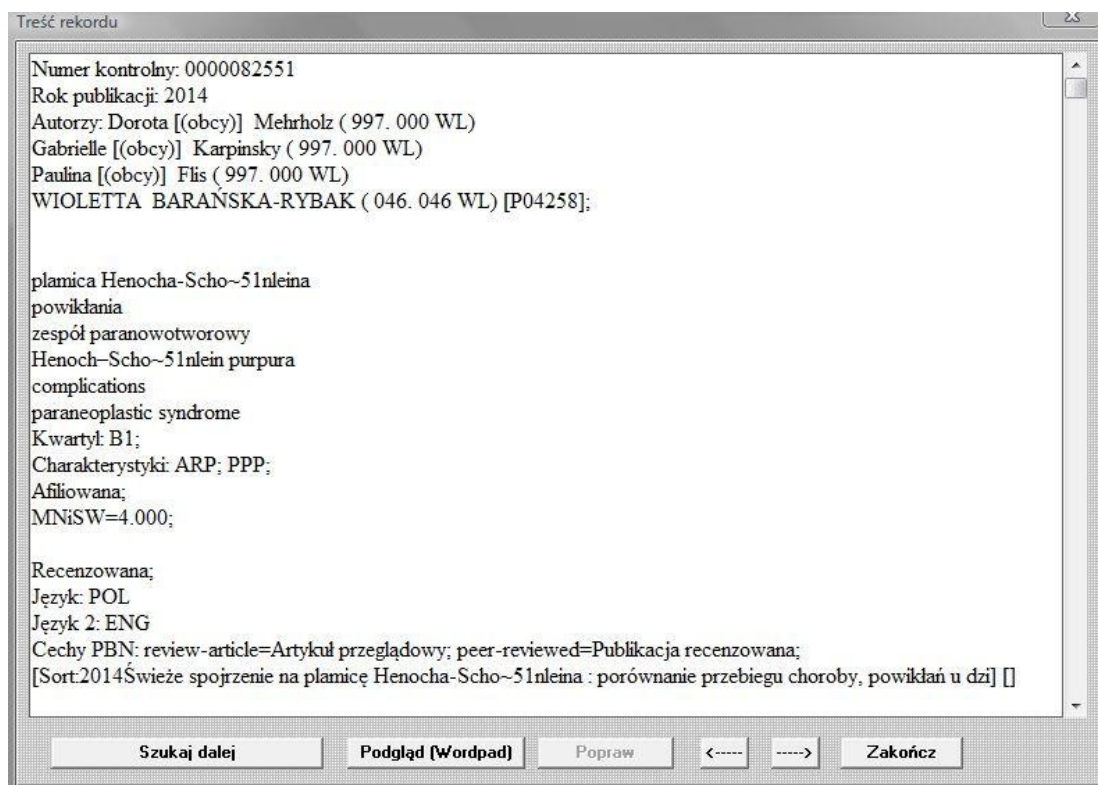
Przykłady

Wprowadzenie w bazie kategorii „obcy afiliujący” do danego wydziału sprawiło, że po wyeksportowaniu danych do PBN-S nie ma potrzeby zaznaczania afiliacji przy nazwiskach niepracowników – system automatycznie wykazuje afiliację. Ilustracja 1 przedstawia przykład dostępnego ze strony www opisu tego rodzaju publikacji w bazie Bibliografia GUMed. Imiona i nazwiska obcych afiliujących zapisane są czcionką zwykłą w pełnym brzmieniu, natomiast autorów pracowników wersalikami.

Nr opisu: 0000082551
Tytuł oryginalny: Świeże spojrzenie na plamicę Henocha-Schönleina : porównanie przebiegu choroby, powikłań u dzieci i dorosłych w świetle najnowszych doniesień
Tytuł równoległy: Fresh approach to Henoch-Schönlein purpura : comparison of its course and complications in children and adults in the light of the latest reports
Autorzy: Dorota Mehrholz, Gabrielle Karpinsky, Paulina Flis, WIOLETTA BARAŃSKA-RYBAK.
Źródło: *Pediatr. Med. Rodz.* 2014; vol. 10, nr 4, s. 405-410, bibliogr. 29 poz., streszcz. pol., ang.
ISSN: 1734-1531
Polskie hasła przedmiotowe:
• plamica Henocha-Schönleina
• powikłania
• zespół paranowotworowy
Angielskie hasła przedmiotowe:
• Henoch-Schönlein purpura
• complications
• paraneoplastic syndrome
Charakt. formalna: ARP
Charakt. merytoryczna: PPP
Język publikacji: POL, ENG
Afilacja GUMed
Punktacja ministerstwa: 4.000
DOI: [10.15557/PiMR.2014.0041](http://dx.doi.org/10.15557/PiMR.2014.0041)

Il. 1. Wybrany opis w bazie Bibliografia GUMed
Źródło: <http://bibliografia.gumed.edu.pl/expertus>.

Ilustracja 2 przedstawia zrzut z ekranu z modułu dla wprowadzających dane do programu Expertus, z widocznymi numerami jednostek przypisanych poszczególnym autorom. Zastosowanie jednostki 997 – obcy afiliujący do Wydziału Lekarskiego – umożliwiło automatyczne przeniesienie informacji o afiliowaniu do PBN-S, co przedstawiono na ilustracji 3.

Il. 2. Wybrany opis w module wprowadzania danych programu Expertus
Opr. Bartłomiej Siek.

Autorzy *

	Imię	Nazwisko	Afiliuje do jednostki	Zatrudniony w jednostce	
1	<input type="text" value="Dorota"/>	<input type="text" value="Mehrholz"/>	☒	☐	<input type="button" value="Usuń"/>
2	<input type="text" value="Gabrielle"/>	<input type="text" value="Karpinsky"/>	☒	☐	<input type="button" value="Usuń"/>
3	<input type="text" value="Paulina"/>	<input type="text" value="Flis"/>	☒	☐	<input type="button" value="Usuń"/>
4	<input type="text" value="WIOLETTA"/>	<input type="text" value="BARAŃSKA-RYBAK"/>	☒	☒	<input type="button" value="Usuń"/>

Liczba pozostałych autorów

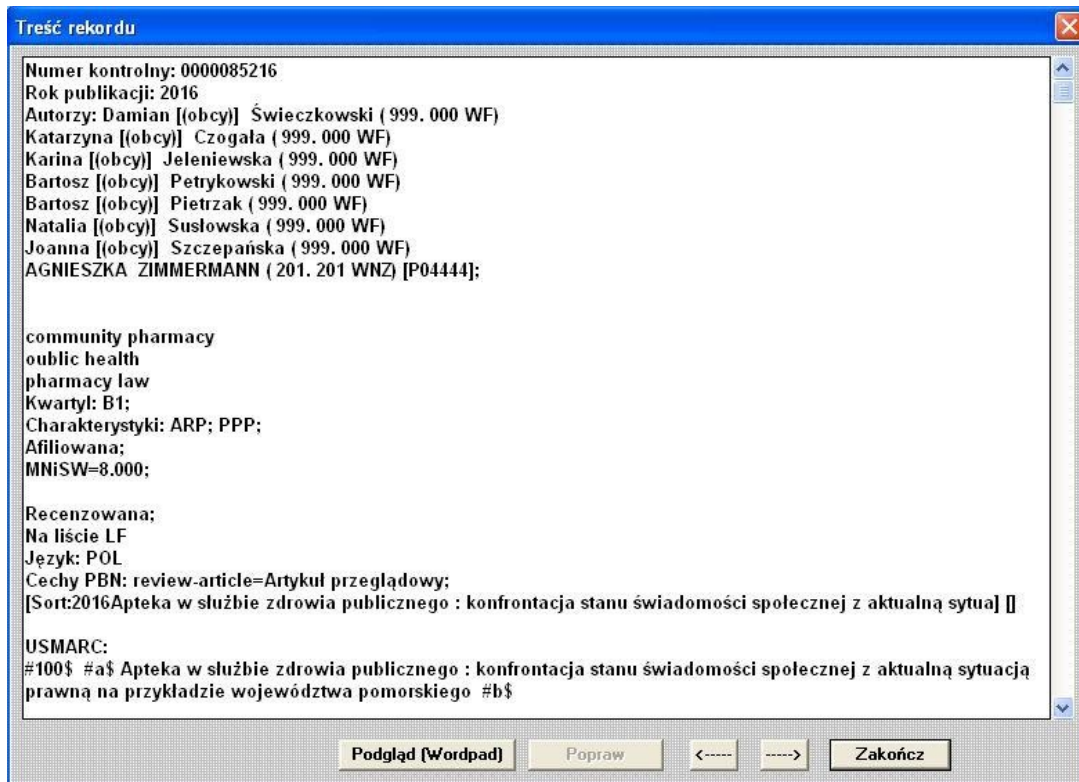
II. 3. Pole autorskie wybranego opisu w Module Sprawozdawczym Polskiej Bibliografii Naukowej
Opr. Bartłomiej Siek.

Przywołany powyżej przykład dotyczy osób zatrudnionych lub afiliujących do tego samego wydziału. Źródłem większej liczby komplikacji są publikacje zarejestrowane ze względu na autora z jednego wydziału, ale ze współautorami niepracownikami afiliującymi do drugiego wydziału. Przykład opisu takiej publikacji przedstawia ilustracja 4.

Nr opisu: 0000085216
Tytuł oryginalny: Apteka w służbie zdrowia publicznego : konfrontacja stanu świadomości społecznej z aktualną sytuacją prawną na przykładzie województwa pomorskiego
Tytuł równoległy: Community pharmacy in the service of public health : confrontation of social awareness condition to current legal situation on the example of Pomorskie voivodeship
Autorzy: Damian Świączkowski, Katarzyna Czogała, Karina Jeleniewska, Bartosz Petrykowski, Bartosz Pietrzak, Natalia Susłowska, Joanna Szczepańska, AGNIESZKA ZIMMERMANN
Źródło: Farm_Pol, 2016; t. 72, nr 3, s. 142-146, bibliogr. 29 poz., streszcz. ang.
ISSN: 0014-8261
Angielskie hasła przedmiotowe:
• community pharmacy
• public health
• pharmacy law
Charakt. formalna: ARP
Charakt. merytoryczna: PPP
Język publikacji: POL
Afilacja GUMed
Czasopismo umieszczone na Liście Filadelfijskiej
Punktacja ministerstwa: 8.000

II. 4. Wybrany opis w bazie Bibliografia GUMed
Źródło: <http://bibliografia.gumed.edu.pl/expertus>.

Ilustracja 5 przedstawia zrzut z ekranu z modułu dla wprowadzających dane do programu Expertus, z widocznymi numerami jednostek przypisanych poszczególnym autorom. Zastosowanie jednostki 998 – obcy afiliujący do Wydziału Farmaceutycznego umożliwiło automatyczne przeniesienie informacji o afiliowaniu do Modułu Sprawozdawczego PBN-u, dzięki czemu publikacja zostanie wykazana w dwóch sprawozdaniach. Jednak w rozliczeniach wewnętrznych uczelni, ze względu na przyjęte kryterium zatrudnienia, jedynie Wydział Nauk o Zdrowiu będzie miał wykazaną tę publikację jako część dorobku. Imię i nazwisko autora z tego wydziału zapisane jest w opisie wersalikami.

II. 5. Wybrany opis w module wprowadzania danych programu Expertus
Opr. Bartłomiej Siek.

Kwestią, która wciąż wymaga ręcznie wprowadzanych poprawek, są sytuacje, w których osoba będąca pracownikiem i jednym ze współautorów nie afiliuje pracy do jednostki GU-Med. Ponieważ afiliacja określana jest na poziomie publikacji, to opis w bazie Bibliografia GUMed nazwiska wszystkich autorów pracowników podaje w zapisie wersalikami (ilustracja 6).

Nr opisu: 0000084553
Tytuł oryginału: The anxiety levels in Polish hospital nurses experiencing various emotional disturbances
Autorzy: R[EGINA] ŻURALSKA, J[ACEK] S[EIN] ANAND, M[ARZANNA] MZIRAY, D[ARIA] SCHETZ.
Źródło: Prog. Health Sci. 2015; vol. 5, nr 2, s. 142-148, bibliogr. 29 poz., streszcz. ang.
ISSN: 2083-1617
Angielskie hasła przedmiotowe:
• [anxiety](#)
• [life satisfaction](#)
• [cope with stress](#)
• [nurses](#)

Charakt. formalna: ARP
Charakt. merytoryczna: ORG
Język publikacji: ENG
Afilacja GUMed
Punktacja ministerstwa: 6.000
<http://progress.umb.edu.pl/sites/progress.umb.edu.pl/files/142-148%20Zuralska.pdf>

II. 6. Wybrany opis w bazie Bibliografia GUMed
Źródło: <http://bibliografia.gumed.edu.pl/expertus>.

W Module Sprawozdawczym PBN-u, ze względu na afiliację jednego z autorów na podlegającą obowiązkowi sprawozdawczemu jednostkę inną niż GUMed, konieczne jest jednak odznaczenie pola afiliacji (ilustracja 7), co zmienia liczbę pozostałych autorów.

Autorzy *

	Imię	Nazwisko	Afiliuje do jednostki	Zatrudniony w jednostce	
1	<input type="text" value="REGINA"/>	<input type="text" value="ŻURALSKA"/>	☒	☒	<input type="button" value="Usuń"/>
2	<input type="text" value="JACEK"/>	<input type="text" value="SEIN ANAND"/>	☒	☒	<input type="button" value="Usuń"/>
3	<input type="text" value="MARZANNA"/>	<input type="text" value="MZIRAY"/>	☐	☒	<input type="button" value="Usuń"/>
4	<input type="text" value="DARIA"/>	<input type="text" value="SCHETZ"/>	☒	☒	<input type="button" value="Usuń"/>

Liczba pozostałych autorów

Il. 7. Pole autorskie wybranego opisu w Module Sprawozdawczym Polskiej Bibliografii Naukowej
Opr. Bartłomiej Siek.

Niedogodności, problemy, zadania

Tak znaczne rozbudowanie indeksu w odniesieniu do publikacji z okresu rozliczeniowego (2013–2016) skutkuje przede wszystkim brakiem jednolitości opisów w bazie. Opanowanie bogactwa indeksu było początkowo trudne. W przypadku publikacji, w których podane są tylko inicjały imion współautorów, bibliotekarze rejestrujący prace mają ograniczone możliwości rozwiązywania tychże inicjałów. Dodatkowej pracy wymagają także opisy publikacji z afiliacjami do kilku instytucji podlegających obowiązkowi sprawozdawczemu, konieczne jest bowiem ręczne korygowanie danych po ich eksporcie do PBN-u. Nadanie afiliowaniu rangi równorzędnej zatrudnieniu spowodowało, że w przypadku doktorantów zatrudnionych w jednostce innej niż ta, w której prowadzony jest doktorat, konieczne jest ustalanie w porozumieniu z doktorantem, promotorem i kierownikiem jednostki zatrudniającej właściwego (tj. zgodnego z oczekiwaniami wszystkich trzech stron) przypisania publikacji doktoranta.

Źródłem potencjalnych problemów jest sytuacja, w której „obcy afiliujący” jest autorem wysoko punktowanej pracy. Taka sytuacja ma miejsce, kiedy publikacja jest rejestrowana ze względu na współautorów będących pracownikami jednego z wydziałów uczelni, a tzw. „obcy afiliujący” (przykładowo: rezydent) afiliuje do drugiego wydziału. W bazie Bibliografia GUMed taka publikacja, mimo afiliacji do konkretnej jednostki uczelni, ujęta jest pod jednostką odnoszącą się do całego wydziału (dzięki temu dane bibliograficzne zostaną przekazane do PBN-S), jednocześnie ta sama baza służy rozliczeniom wewnętrznym uczelni,

a zatem kierownik danej jednostki, do której „obcy afiliujący” przypisał pracę, może oczekiwać, że punkty należne wydziałowi w trakcie rozliczenia przed Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, będą przypisane danej jednostce w trakcie rozliczeń wewnętrznych.

Zadaniem podstawowym wydaje się ponowne określenie zakresu rejestrowanych prac – skoro afiliowane publikacje niepracowników powinny być wykazywane w PBN-S, to koniecznym staje się wypracowanie takich mechanizmów gromadzenia prac w Pracowni Bibliograficznej, by publikacje tego rodzaju także trafiały do bibliotekarzy prowadzących bazę Bibliografia GUMed.

Problemem rozwiązywalnym już na poziomie ponaduczelnianym jest kwestia afiliacji wielokrotnych (na różne uczelnie lub instytucje). Wprowadzane na poziomie uczelni rozporządzenia regulujące sposób afiliowania nie mogą ze swej istoty zagwarantować, że praca afiliowana na kilka instytucji będzie poprawnie ujęta w dorobku instytucji wskazanej przez autora. Kwestia ta jest tym bardziej kłopotliwa, że w przypadku prac wieloautorskich nie rzadką jest sytuacja, w której współautorzy (formalnie pracownicy tej samej instytucji) afiliują każdy do innej jednostki. To pozorne ułatwienie sprawy, w przypadku bowiem uwzględniania publikacji w ocenie wydziału w zależności od liczby pracowników wśród współautorów, taka praca jako wykazana przez kilka instytucji może być z oceny wykluczona⁵. Przykładowo, w sytuacji, w której autor afiliuje do dwóch instytucji, z których jedna eksportuje dane z bazy własnej, a druga z Modułu Repozytoryjnego Polskiej Bibliografii Naukowej (PBN-R), to trudno określić na ile możliwym będzie kontrolowanie, czy praca zostanie zaliczona do jednostki wskazanej przez autora.

Rozwiązania przyjęte w bazie Bibliografia GUMed stanowią jedną z możliwych wersji dostosowania własnych baz bibliograficznych do wymogów związanych z eksportem danych do PBN-S. Choć nieuniknionym wydaje się wprowadzanie zmian w części eksportowanych opisów, to chociażby przykład wielu afiliacji dowodzi, że istnieją kwestie wymagające doprecyzowania przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Bibliografia:

1. *Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym*. Dz.U. 2012 poz. 877.
2. *Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 czerwca 2015 r. w sprawie Systemu Informacji o Nauce*. Dz.U. 2015 poz. 944.

Siek, B. Polska Bibliografia Naukowa a modyfikacje indeksu autorskiego bazy Bibliografia GUMed. *Biuletyn EBIB* [on-line] 2016, nr 3 (165), *System Informacji o Nauce POL-on*. [Dostęp 20.05.2016]. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/437>. ISSN 1507-7187.

⁵ „W przypadku wielu afiliacji autora w jednej publikacji, punkty otrzymać może tylko jedna, wskazana przez autora jednostka naukowa”. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym. Dz. U. 2012, poz. 877, s. 45, przyp. 2.